

Seisukohtade esitamine ja täiendava informatsiooni päring seoses Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 detailplaneeringu algatamisega

Kirjutan seoses planeeritava linnufarmi rajamisega Väimela asulasse. Olen mures keskkonna jätkusuutlikkuse pärast. Tutvudes Võru valla kodulehel oleva avaliku informatsiooniga, tõstatan mõned selgusetuks jäänud väited, millele ootan Teilt vastust. Samuti põhjendan oma seisukohta, miks planeeritav kanafarm ei sobi Väimela alevikku.

Miks kanalaga seotud info jõuab avalikkuseni aasta hiljem pärast seda, kui Võru vald algatas detailplaneeringu ja keskkonnamõtjude strateegilise hindamise? Mis põhjustel ei avaldatud seda teadet 2017. a kohalikus lehes või valla koduleheküljel? Kes vastutab vallas vastava teate edastamise eest?

Linnukasvatustes on võimatu vältida iseloomuliku lõhna teket. Muretsema paneb olukord, kus Keskkonnaameti ettepanekut ei võeta arvesse ja hinnatakse KSH (Keskkonnamõtju strateegiline hindamine) ala ja ulatust ainult kõige sobivamas stsenaariumis. On ilmne, et selline hinnang tuule suunale ei kajasta täielikult tegelikku olukorda ja pole objektiivne. Mis põhjustel ei kujutata KSH ala ringikujulisena, nagu Keskkonnaamet seda teha soovitab? Samuti nõuab Terviseamet, et kanala iseloomulik lõhn ei segaks inimeste igapäevaelu. KSH aruanne aga eirab nii Keskkonnaameti kui Terviseameti ettepanekuid ja nõudeid. Kuidas saab sellise aruande baasil otsuseid vastu võtta?

KSH aruandes on väidetud, et kanalakompleksi asukohale ei ole head alternatiivi, kus tootmisterritoorium oleks nii suur, et kinnistu piiril jääks ammoniaagi aastakeskmise sihtväärtus lubatud piiridesse. Oleks ehk õigem kirjutada „hea“ alternatiivi asemel „odav“ alternatiiv? Kanala asukohta saab valida ja hõreda asustuse valikuid ja võimalusi on üsna palju (vaadates Maa-ameti geoportaali, leiab enam kui 10 km raadiusega asustamata piirkondi nii Lätiga piirnevates maakondades kui Ida-Eesti piirkonnas). Tõsi, arendajale on kindlasti soodne kasutada olemasolevat infrastruktuuri asula arvelt, aga kas tõesti asula elanikud peavad selle arvelt kannatama ja haisu taluma? Miks on linnufarm planeeritud tiheasustusale? Väide, et „kunagi olid seal loomalaudad ja inimesed on seonduva lõhna levikuga harjunud“, ei ole piisav argument rajada linnufarm Väimelasse.

Maavalitsuse kirjas (nr 12-2/17/715-2) on toodud ettepanekud KSH väljatöötamise kavatsusele: analüüsida ja hinnata, kuivõrd võib Pärna tee 7 maaüksusele kavandatav linnufarmi tegevus mõjutada Väimela kutsehariduskeskuse Tehnomaja tegevust, Piiripõllu maaüksuse ja Karikakra maaüksuse ja riigi reservmaa detailplaneeringu elluviimist, lähtuvalt õhukvaliteedi muutusest ja sõnniku ja jäätmekäitlusest. AS Kobras (KSH aruande koostaja) pole KSH aruandes hinnanud õhukvaliteedi langusega seotud probleeme Väimela alevikus, vaid annab subjektiivse hinnangu kohalike elanike ja õpilaste arvamusele: „Seni räämas olnud ala muutub planeeringu rakendamise järgselt korrastatud farmihoonete ja seal tehtavate tegevuste tõttu kohalikele elanikele ja õppuritele kindlasti aktsepteeritavaks“. Kahjuks pole AS Kobras küsitlust õpilaste seas läbi viinud.

Eesti suurim kanafarm on Kulli farm Rae vallas – 300 000 lindu. Kanala on ehitatud igast küljest piirneva metsa sisse ja kõige lähemal asuv majapidamine on ca 750 m kaugusel. Miks antud olukorras tahetakse Eesti suurimat kanalad ehitada otse aleviku servale, kus on üle 500 püsielanikku? KSH aruandes on kirjeldatud ala sobivust järgnevalt „Ala on selleks sobiv muuhulgas seetõttu, et vahetus läheduses ei ole elamuid, mis võiksid olla häiritud tootmistegevusest. Tegemist on tänase seisuga amortiseerunud ja räämas alaga, millele uue kasutuse andmine loob alale korrastatud ilme ja tõstab ka ümbritsevate alade väärtust.“ See väide näitab, et aruanne sisaldab vale informatsiooni, mis ei vasta tõele. Otsitakse vaid arendajale sobivaimat lahendust ja kohalikust elanikkonnast on ükskõik, nende eksistentsi ei arvestata.

KSH aruanne tundub vägagi arendaja poole kallutatud – keskendunud tõestamiseks, et antud asukoht on igati sobilik kanafarmile jättes tekkivate keskkonnaprobleemide lahkamise tagaplaanile. Neid küll mainitakse põgusalt, kuid leitakse, et need on vaid marginaalse tähendusega. Selgelt on öeldud ammoniaagi emissiooni kohta „Kõik tulemused näitasid, et aastakeskmist sihtväärtust ületatakse väljaspool tootmisterritooriumi.” Lisaks võivad tunnikeskmsed kontsentratsioonid ulatuda nii kõrgele, et võivad omada olulist negatiivset mõju inimese tervisele ja heaolule.“ – Ehk on tõestatud, et antud asukoht ei ole sobilik tiheasustusalale. Arusaamatuks jääb, kuidas sellest faktist mööda vaadatakse ja AS Kobras arendajale pooldava hinnangu annab? Samuti leitakse alternatiiv sõnniku ladustamiseks, kuid siiski antakse vabad käed kasutada keskkonda rohkem saastavat varianti. Kuidas on selline keskkonnahinnang aktsepteeritav? Kuidas on tõestatud, et AS Kobras pole kallutatud ja miks pole tellitud võrdlevat ekspertiisi keskkonnamõjude hindamiseks?

Projekt on vastuolus Võru valla üldplaneeringuga: „Võru valla üldplaneeringuga antud põhimõtteks ruumilise arengu suunamisel on asjaolu, et kõige olulisem eesmärk vallas on tagada keskkonnaväärtuste hoidmine ja tasakaalustatud edasiarendamine ning keskkonnaväärtuste kasutamine valla arengu soodustamiseks neid väärtusi kahjustamata“ ja „Üldplaneeringuga on seatud alevikus (tiheasustusalal) paiknevale ja seeläbi detailplaneeringu kohustusega tootmisalale järgmised kasutus- ja ehitustingimused: alevikes kavandatavate tootmistegevuste puhul ei tohi ülenormatiivne kahjulik välismõju ulatuda elamupiirkondadesse, ühiskondlike hoonete maale, puhkealadele; tootmishoonete kasutusotstarbe valikul tuleb eelistada neid, mis tagavad võimalikult paljude töökohtade loomise.“ Tekib vastuolu. Planeeritav kanafarm paratamatult kahjustab keskkonnaväärtusi ja kui tuulesuund pole ideaalne ehk puhub vastupidises suunas, siis ulatub kahjulik mõju nii puhkealale (Mõisaparki) kui ka kortermajade juurde. Veel enam, iseloomulik lõhn leviks ka Võrumaa Kutsehariduskeskusesni, kus igapäevaselt õpib ca 400 õpilast. Kuidas saab Kobras AS väita, et Pärna tee 7 ja Pärna tee 9 maaüksuste detailplaneeringu eesmärgid on kooskõlas kehtiva üldplaneeringuga? Maakonnaplaneeringus 2030+ on samuti eraldi välja toodud, et teatud keskkonnamõju piiramisel/leevendamisel (nt loomalautade lõhnahäiringute puhul) ei ole väikeses mahus kõrghaljastusel efekti, vaid tuleb kombineerida kõrghaljastust koos vahemaade ehk puhveraladega. Jällegi on selgelt öeldud, et tuleb arvestada puhveralaga. Miks seda ignoreeritakse?

Kavandatav Väimela Kanakompleks ei vasta primärele võimalikule tehnikale. On öeldud tabelis 11. „Lõhnaheidet vähendavate meetmete kasutamine – Tagada käitise või käitiseosa piisav kaugus tundlikest aladest“. Käesolevaga on planeeritud kanala täpselt tundlikule Väimela aleviku alale.

Jääb mõistmatuks, kuidas lõhna simulatsioone saab olemasolevate andmete põhjal täpselt genereerida, aga müra mitte? Kas arendaja pole oma farmi ehituslikku poolt läbi mõelnud piisavalt? Miks on selline oluline keskkonna saaste jäänud tähelepanuta? Kas müraprobleemiga kavatsetakse tegeleda alles tootmistsükli faasis ja eelfaasis vaadatakse sellest sujuvalt mööda ja ennetustööga ei tegeleta?

KSH on selgelt ühepoolse käsitlusega ja rõhutab positiivseid ilminguid ja alahindab riske, mida rajav farm võib põhjustada. Kirjeldatud lahendusi lugedes näib, et arendaja loodab saada võimalikult soodsa lahenduse. Arendaja kulutundlikkus ja kulude vähendamine on ohumärk. Kui arendaja ei suuda anda tagatist kohalikele elukeskkonna säilimise osas, siis kes kohalike eest seisab? Kes vastutab selle eest, kui lõhn linnufarmist hakkab segama kohalike elu? Millised hüved on planeeritud lähikonna inimestele selle eest, et nende elukeskkond halveneb? Kas arendaja äriplaan näeb ette hüvitada kohalike nõuded?

Antud kirjaga loodan väljendada oma seisukohta, et Väimelasse planeeritav kanafarm ei ole õigustatud, kuna pole tagatud elukeskkonna säilimine sellisel viisil nagu see on hetkeseisuga. Sellise farmi rajamisel on eelkõige oluline tagada üldsuse toetus, mida kahjuks antud olukorras pole. Leian, et vallavalitsus peab seisma oma inimeste heaolu eest ja seadma prioriteediks eelkõige puhas ja elamisväärne keskkond. Loodan siiralt, et Võru vald kaasab oma otsuste tegemisse üldsuse arvamuse, ainult sel viisil saame rääkida vastutustundlikust ja läbipaistvast otsustusprotsessist. Vallavalitsusel peab olema võimekus oma rahvast kaitsta.

Jään Teie tagasisidet ootama.

Lugupidamisega

Siim Anderson

/allkirjastatud digitaalselt/